

Pojęcie „ekologia krajobrazu” wprowadził w roku 1939 niemiecki geograf i botanik Carl Troll. Po wielu latach pracy nad tą dziedziną, zdefiniował w 1963 r. ekologię krajobrazu jako naukę zajmującą się kompleksem powiązań między biocenozami i wpływem na nie warunków środowiskowych w określonych przestrzeniach krajobrazu.

O tym, że ekologia krajobrazu stanowi odrębną dyscyplinę naukową, świadczy kompleksowość jej badań. Dyscyplina ta zajmuje się funkcjonowaniem elementów krajobrazu, ich strukturą oraz wzajemnymi zależnościami. Charakterystyczna jest konieczność uwzględniania czynnika wizualnego, a więc wrażeń estetycznych. Ekologia krajobrazu korzysta w swoich badaniach m.in. z dorobku geografii, geochemii, hydrologii i nauk przyrodniczych.

W Polsce znaczące badania nad krajobrazem prowadził przed II wojną światową profesor Uniwersytetu Poznańskiego

ny. 21 grudnia 2001 r. podpisana została Europejska Konwencja Krajobrazowa. Krajobraz zdefiniowany jest w niej jako „obszar postrzegany przez ludzi, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników przyrodniczych i/lub ludzkich”.

Konwencja uznaje krajobraz za zasób sprzyjający działalności gospodarczej oraz podkreśla jego rolę w publicznych zainteresowaniach i działaniach na rzecz kultury, ekologii i spraw społecznych.

Każde z państw - stron konwencji ma podejmować działania na rzecz:

- ustanowienia i wdrożenia polityk w zakresie krajobrazu, ukierunkowanych

du na wartości przyrodnicze, historyczne i krajobrazowe. Tworzony jest w celu zachowania i popularyzacji tych wartości, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Obszar chronionego krajobrazu może być utworzony na terenie o wyróżniającym się krajobrazie i zróżnicowanych ekosystemach, którego wartość jest istotna ze względu na możliwości rekreacyjne lub pełniąca funkcję korytarza ekologicznego.

Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakazuje uwzględnić w planowaniu przestrzennym walory krajobrazowe. Tworzono na jej podstawie akt prawa miejscowego

EKOLOGIA KRAJOBRAZU

Adam Wodziczko. Poglądy przedstawione w mało znanych w świecie pracach profesora Wodziczki, w których wiązał ochronę przyrody z działalnością gospodarczą, znalazły obecnie oczywiste potwierdzenie.

Teoria ekologii krajobrazu rozwija się dynamicznie od lat siedemdziesiątych dwudziestego wieku, głównie w Europie Zachodniej i USA. Rozwojem współpracy między naukowcami i praktykami z różnych krajów zajmuje się powstała w 1982 r. na kongresie w Pieszczanach Międzynarodowa Asocjacja Ekologii Krajobrazu (IALE). Asocjacja dzieli się na organizacje międzynarodowe, w tym polską.

W kraju przełomem w zainteresowaniu ekologią krajobrazu stało się wydanie w 1994 r. przez PWN pracy Andrzeja Richlinga i Jerzego Solana „Ekologia krajobrazu”. Współpraca geografa i botanika pozwoliła stworzyć dzieło przydatne w dydaktyce i praktyce ochrony środowiska, wnoszące istotny wkład w rozwój mało spopularyzowanej nauki.

Zainteresowanie rolą krajobrazu w środowisku i gospodarce zainspirowało Radę Europy do sformalizowania międzynarodowych działań zmierzających do jego ochro-

na jego ochronę i planowanie,

- zidentyfikowania własnych krajobrazów oraz sił powodujących ich zmiany,

- wprowadzenia instrumentów prawnych i ekonomicznych mających na celu ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu.

Zgodnie z konwencją państwa-strony mogą składać wnioski o przyznanie Nagrody Krajobrazowej Rady Europy dla organów lokalnych, regionalnych i organizacji pozarządowych, które szczególnie zasłużyły się dla ochrony, gospodarki lub planowania krajobrazu.

Formy ochrony

Zasadniczym polskim aktem normatywnym określającym cele, zasady i formy ochrony przyrody oraz krajobrazu jest ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Stanowi ona, że ochrona krajobrazu polega na zachowaniu jego cech charakterystycznych. Ustawa pozwala wojewodom na ustanowienie w drodze rozporządzenia parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu. Park krajobrazowy obejmuje teren chroniony ze wzglę-

RYS. SANDRA PAŃKO, SP POMIERZYNO
KONKURS „MOJA ZIEMIA - MÓJ ŚWIAT” 2003

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - powinien określać obszary krajobrazu kulturowego.

Ekologia krajobrazu wykorzystująca wiele dyscyplin naukowych z pewnością będzie się rozwijać i coraz bardziej integrować te dyscypliny. Niewątpliwie wzrosnie jej ranga w podejmowaniu decyzji administracyjnych, gospodarczych i politycznych.

Adam Erechemla

ADAM ERECHEMLA - z wykształcenia prawnik. Ukończył podyplomowe studia ochrony środowiska na UW, podyplomowe studia organizowane przez NIF-NOT dot. czystszej produkcji (PDC), oraz podyplomowe studia pedagogiczne, także prawa europejskiego na UŁ. Od kilkunastu lat zajmuje się prawem ekologicznym, a od kilku europejskim. Jest ekspertem w dziedzinie prawa ekologicznego Polskiej Izby Ekologii, od maja 2003 r. doradcą w zespole doradców ministra środowiska.